

Anton Šatović

Sudbina uskoka (odlomak)

...

No i ovde najde Ankica izlaz. File joj je rekao da su žumberački uskoki Vlahi. Kad Ankica grofu u Solunku to povi, dostane odmah dozvolu. Tako se je mogao File doliodvesti prik Maribora u Žumberak, ki leži zapadno od Zagreba, ter dopelja druge iseljenike. Pred ovim je jur bio jednoč odzdol, ali je mogao samo deset obitelji dopeljati u Cikljin. No ovput ih već zame sobom, jer je u Baćanijevoj gospošćini još dost mjesta.

Po smrti Baćanija Franje II. 1625. ljeta je bilo jur laglje Hrvate doprimiti na sjever. Ferenc Baćanija je slijedio njegov sin Adam. Na želju njegove matere je bio njegov učitelj Jure Zvonarics, sin evangeličkoga superintendenta Mihovila Zvonaricsa. Po smrti svoga oca je došao Beč na dvor Ferdinanda II. i pod uplivom Petra Pazmanyja i njegovih bogoslovnih knjig se je povrnio ljeta 1630. na vjeru svojih starih ocev. Dvajsetjedno ljeto je bio star kad je postao katoličan. Ankica je i k mladomu grofu prošla. Pokidob da je i ona vjerna katoličanka, čuda već dostignu. Adam Baćani dostane pak od samoga cara dozvolu za preseljivanje Vlahov, jer je carski general konjanikov.

Adam Baćani počne sada u velikom preseljivati; dosada su nek došle male grupe dijelom bez dopušćenja. Novi solunački grof naseli uopće zadnje Hrvate s juga na sjever u sela: Širokani, Marof, Podgorje, Rupišće, Poljanci, Milištrof, Stari Hodas i Ključarevac. Kad dojde Gregur u Solunak, upita se kod grofa je li negdo nij došao iz Senja. Grof ga pošalje u Hrvatski Cikljin, čiji uskoki su iz Senja i su došli prlje. File je jur par ljet ovde oženjen. Liska je srićna da ima tako dobroga muža. Nje prvoga slugu je teško spalo, da načini mjesta došljaku s juga. Gospodarica ga je ali dobro splatila: Ona mu je dala stan načiniti, a File mu je dopeljao vrlu Hrvaticu za ženu. Tako je opet sve dobro nastalo i oni živu u miru.

Gregur si da sve povidati od File, ča se je u zadnji ljeti godalo u Senju: Koliko grubnosti proganjanja i nepravichnosti su morali uskoki pretrpiti od svojih neprijateljev. On mu povida i za Ankicu ter da je srićna sa Stelzerom i da je čuda za Hrvate učinila jur kod grofa prik svojega muža, ki je upravitelj u Baćanijevom majeru.

Gregur već nima volje da se vrati na jug, kade nepravichno gnjavu Mlečani, a dijelom i Austrijanci, njegov narod, koga niči s istoka i Turak. On se odluči, da hoće činiti pokoru pustinjačkim žitkom za grihe neprijateljev Hrvatov i da Bog blagoslovi njegove domoroce, da je ojača i očuva od propasti.

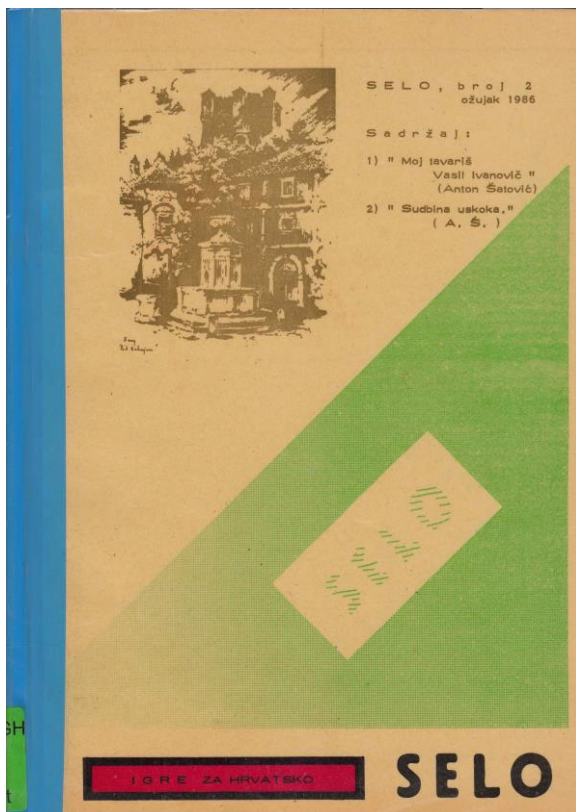
Bradati putnik s dalekoga istoka ide u marof, kade živi jedan pavlinac kao pustinjač. Njemu se Gregur pridruži. Od marofa pak nij daleko u drugi Baćanijev marof, kade živi Ankica. I ona se je aldovala na hasan svojega naroda, kad se je odala za Stelzera, koga nij ljubila tako vruće kao Filu i Gregur se hoće aldovati, pokoriti i moliti Bogu za svoj maljucki narod.

Priradio Ivan Rotter

slika: Senjska utvrda Nehaj

https://de.wikipedia.org/wiki/Festung_Nehaj

slika: Selo, broj 2, ožujak 1986.